

Таким чином, розглянуті конвенційні норми спрямовані на захист таких найважливіших загальнолюдських цінностей, як здоров'я і соціальне благо отримати населення. Вони певною мірою враховані при конструюванні складів контрабанди наркотичних засобів і психотропних речовин, контрабанди порнографічних виробів і предметів.

Перелік використаних джерел

1. Скачко А.В. Попередження контрабандних злочинів в Україні: монографія. З.: Юрлітінформ, 2016. 213 с.

2. Винокуров Д.С. До питання про розмежування компетенції між органами, що здійснюють боротьбу з незаконним обігом наркотиків // *Столичний експрес*. 2015. № 19. С. 39-42.

3. Волеводз А.Г. Спільні (міжнародні) розслідування наркозлочинів: міжнародний досвід та національні перспективи // *Наркоконтроль*. Л.: Юрист, 2015 року, № 4 (41). С. 37-45.

4. Крюкова Н.І. Кримінологічні показники злочинів, пов'язаних з контрабандою наркотичних засобів, їх основні тенденції та закономірності // *Українська юриспруденція*. 2015. № 17. С. 29-36.

Ірина Пандрак

*студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ РЕЙДЕРСТВА: ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Рейдерство як найглибша форма корпоративного конфлікту на сьогоднішній день вимагає адекватної реакції нормами не лише цивільного, а й кримінального права. Наукових публікацій, які стосуються питань протидії рейдерству, є значна кількість. Та однозначної відповіді на питання кримінально-правової кваліфікації цього злочинного діяння немає. Так, одні вчені дотримуються позиції необхідності поміщення окремої норми щодо рейдерства у КК України, інші відстоюють позицію комплексності дій із захоплення підприємства і неможливістю виписати диспозицію щодо вказаних злочинних діянь в межах однієї групи. Дослідимо детальніше думки обох категорій вчених, аби сформулювати свою власну позицію щодо означеного питання.

Грек Б.М. відстоює позицію про можливість кримінально-правового визначення рейдерства із необхідним включенням її як окремого самостійного складу злочину у відповідний розділ Особливої частини КК України. Вчений пропонує наступну дефініцію: «Рейдерство — це напад на підприємство, установу, організацію, земельну ділянку, в тому числі ділянку лісового фонду, житловий будинок, квартиру, інше майно незалежно від форм власності, вчинене за попередньою змовою групою осіб, поєднаний із застосуванням фізичного або психічного насильства, небезпечного для життя чи здоров'я особи, або з погрозою застосування такого насильства, з використанням штучно створеного майнового конфлікту і підроблених або інших нелегітимних документів або неправових судових рішень для надання нападу зовнішньої подібності до законних дій, з метою протиправного заволодіння майном у великих або особливо великих розмірах або встановлення контролю над оперативним управлінням таким майном» [1, с. 7].

Кваліфікуючими ознаками рейдерства Грек Б.М. пропонує розуміти: рейдерство, вчинене організованою групою або повторно, чи особою, раніше судимою за корисливі злочини, або якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження особам, які зазнали нападу. Особливо кваліфікуючими ознаками злочину - вчинення злочину злочинною організацією, за участю посадової або службової особи з використанням нею свого становища, або якщо рейдерство було поєднане із застосуванням опору працівникам правоохоронних органів, виконавчої служби або представникам органів місцевого самоврядування під час виконання ними службових обов'язків, або якщо співучасником злочину є замовник нападу, або якщо це призвело до смерті людини, що зазнала нападу.

Аналізуючи норми, запропоновані вченим, варто відзначити їх досконалість. Так, позитивним є розуміння, що злочинними діями є саме «напад на підприємство, установу, організацію, земельну ділянку, в тому числі ділянку лісового фонду, житловий будинок, квартиру, інше майно незалежно від форм власності». Тобто таким формулюванням ми відмежуємо так звані «білі» та «сірі» рейдерства, при яких управління майном відбувається через механізм поглинання законними чи напівзаконними методами. Варте уваги те, що об'єктами захисту від рейдерства є майно всіх форм власності. Це підтверджує конституційно-правовий принцип рівності всіх форм власності.

Подальше розуміння злочинних дій, як «...вчинене за попередньою змовою групою осіб, поєднаний із застосуванням

фізичного або психічного насильства, небезпечного для життя чи здоров'я особи, або з погрозою застосування такого насильства, з використанням штучно створеного майнового конфлікту і підроблених або інших нелегітимних документів або неправових судових рішень для надання нападу зовнішньої подібності до законних дій, з метою протиправного заволодіння майном у великих або особливо великих розмірах або встановлення контролю над оперативним управлінням таким майном» дає змогу кваліфікувати його саме як кримінальне діяння, адже якщо шкода завдана не у великому чи особливо великому розмірі, чи не поєднувалися дії із насильством чи погрозою насильством, їх можна було б кваліфікувати як адміністративний проступок або виключно завдання майнової шкоди в межах цивільних правовідносин. З цього можемо узагальнити, що Грек Б.М. вірно розставив пріоритети і відмежував рейдерство як злочинне діяння від тих проступків, які під дію кримінального закону не потрапляють. Визначення кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак також дають змогу виписати повноцінну статтю КК України із частинами 1 та 2.

Вчені, що заперечували можливість існування окремої статті, наполягали, що в рейдерстві задіяні не лише самі нападники, а й судді, що виносили неправомірні рішення, виконавці, які виконували незаконні рішення, нотаріуси та багато інших осіб. Поділяючи їх думку щодо комплексності злочинного явища, ми все ж вважаємо доцільним визначення кримінально-караними діяння самих нападників. Всі інші задіяні особи можуть бути притягнені до відповідальності за наявними статтями, зокрема такими як ст. 187 (розбій), ст. 190 (шахрайство), ст. 191 (привласнення майна, розтрата або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем), ст. 206 (проти дія законній господарській діяльності), ст. 356 (самоправство) КК України [2]. Звісно при розслідуванні злочинних дій і притягненні винних до відповідальності, провадження щодо усіх задіяних осіб можна буде об'єднати. Це спростить доведення усіх обставин справи. Відтак, існування окремої можливості кримінально-правової кваліфікації щодо нападників при здійсненні рейдерства допоможе боротися із цим явищем і розробляти ефективні превентивні дії в досліджуваному напрямку.

Перелік використаних джерел

1. Грек Б.М. Кримінально-правова характеристика об'єктивної сторони рейдерства та його відмінність від суміжних злочинів. *Адвокат*. 2009. № 9 (108). С. 6-11.